στη χώρα του, για το λόγο ότι δεν είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο κτηνιάτρων του πρώτου κράτους μέλους, όταν η εγγραφή αυτή αποκλείστηκε κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

Bahlmann Pescatore Due

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1983.

Κατ' εντολή
του γραμματέα

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

K. Bahlmann

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIR GORDON SLYNN ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1983 [1]

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Ο Rienks είναι ολλανδός υπήκοος. Το 1970 έλαβε πτυχίο κτηνιάτρου του πανεπιστημίου της Ουτρέχτης, το οποίο του επιτρέπει να ασκεί το επάγγελμα του κτηνιάτρου στις Κάτω Χώρες.

Ο Rienks ο οποίος εν τω μεταξύ είχε εγκατασταθεί στην Ιταλία, υπέβαλε στις 12 Μαΐου 1981 αίτηση εγγραφής στον κτηνιατρικό σύλλογο της πόλης Varese, όπου επιθυμούσε να ασκήσει το επάγγελμά του. Η αίτησή του απορρίφθηκε. Ο λόγος της απορρίψεως φαίνεται ότι ήταν το γεγονός ότι οι οδηγίες 78/1026 και 78/1027 του Συμβουλίου δεν είχαν τεθεί σε εφαρμογή στην Ιταλία, ενώ έπρεπε να είχαν τεθεί σε εφαρμογή το αργότερο το Δεκέμβριο του 1980. Οι δύο αυτές οδηγίες αναφέρονται αντίστοιχα στην αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων κτηνιάτρου, στα μέτρα προς διευκόλυνση της πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και στο συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν τις δραστηριότητες του κτηνιάτρου.

Την 1η Δεκεμβρίου 1981, ο Rienks χορήγησε ιατρική συνταγή η οποία, σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο, μπορεί να χορηγηθεί νόμιμα μόνο από κτηνίατρο εγγεγραμμένο

1 — Μετάφραση από τα αγγλικά.

στον κτηνιατρικό σύλλογο της περιοχής όπου ασκεί το επάγγελμά του. Κατά συνέπεια, διώχθηκε λόγω καταχρηστικής ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου κατά παράβαση του άρθρου 348 του ιταλικού ποινικού κώδικα. Το δικαστήριο που επελήφθη της υποθέσεως έχει την άποψη ότι ο Rienks ετέλεσε την παράβαση αυτή μόνο διότι οι οδηγίες 78/1026 και 78/1027 δεν έχουν τεθεί σε εφαρμογή στην Ιταλία. Θεωρεί ότι αν οι οδηγίες είχαν τεθεί σε εφαρμογή, η αίτηση εγγραφής του Rienks δεν θα είχε απορριφθεί και έτσι θα είχε την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματός του.

Το δικαστήριο θεωρεί ότι η μη εφαρμογή των οδηγιών αποτελεί παράβαση του κοινοτικού δικαίου, πράγμα που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει κινήσει κατά της Ιταλίας τη διαδικασία του άρθρου 169 της συνθήκης ΕΟΚ λόγω της παραλείψεως εφαρμογής των οδηγιών. Έκρινε πάντως σκόπιμο να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα σχετικά με το αν οι ιδιώτες κτηνίατροι μπορούν να επικαλούνται τις εν λόγω οδηγίες ενώ η ιταλική κυβέρνηση δεν τις έχει θέσει σε εφαρμογή. Υπέβαλε έτσι στο Δικαστήριο δύο ερωτήματα: συνοπτικά, με το πρώτο ερωτάται αν κράτος μέλος υποδοχής που παρέβη τις υποχρεώσεις του μη θέτοντας σε εφαρμογή τις οδηγίες, μπορεί να διώξει ποινικά υπήκοο άλλου κράτους μέλους ο οποίος έχει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματός του στη χώρα του αλλά δεν είναι εγγεγραμμένος σε μητρώο κτηνιάτρων στην Ιταλία, για το λόγο ότι προέβη σε ενέργεια που αποτελεί αδίκημα ακόμη και όταν τελείται από ιταλό υπήκοο μη εγγεγραμμένο σε κτηνιατρικό σύλλογο, όταν η μη εγγραφή του εν λόγω προσώπου οφείλεται αποκλειστικά στο γεγονός ότι το κράτος μέλος υποδοχής δεν εξετέλεσε εμπρόθεσμα τις οδηγίες, με το δεύτερο δε ερώτημα, το οποίο υπέβαλε το παραπέμπον δικαστήριο μόνο για την περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο ερώτημα θα ήταν ότι επιτρέπεται η ποινική δίωξη, ερωτάται αν υπήκοος άλλου κράτους μέλους, που έχει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματός του στη χώρα του, έχει το δικαίωμα να εγγραφεί στο μητρώο κτηνιάτρων προσφεύγοντας εν ανάγκη στην αρμόδια δικαστική αρχή του κράτους μέλους υποδοχής έστω και αν το κράτος αυτό δεν εξετέλεσε τις οδηγίες.

Τα ερωτήματα αυτά υποβλήθηκαν από το παραπέμπον δικαστήριο πριν το πρώτο τμήμα του Δικαστηρίου εκδώσει την απόφασή του στην υπόθεση 271/82, *Auer* κατά *Ministère public, l'Ordre national des vétérinaires de France, le Syndicat national des vétérinaires praticiens de France,* στις 22 Σεπτεμβρίου 1983 (Συλλογή σ. 2727).

Η ιταλική κυβέρνηση υποστήριξε ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ αφενός της εγγραφής σε επαγγελματικό σύλλογο, την οποία, σύμφωνα με τις οδηγίες, οι εθνικές αρχές μπορούν να καταστήσουν υποχρεωτική στα πλαίσια των καθηκόντων επιβλέψεως που τους αναθέτουν οι οδηγίες και, αφετέρου, της ποινικής διώξεως λόγω ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας χωρίς εγγραφή στον επαγγελματικό σύλλογο, η οποία είναι δυνατό να ασκηθεί ανεξάρτητα από το λόγο της μη εγγραφής, συμπεριλαμβανομένης και της αδικαιολόγητης αρνήσεως εγγραφής του αιτούντος. Η ιταλική κυβέρνηση υποστήριξε ότι το Δικαστήριο δεν πρέπει να επεκτείνει το αποτέλεσμα των οδηγιών σε σημείο ώστε να επιτρέπεται στους ιδιώτες να παρακάμπτουν τις εθνικές διατάξεις. Ο εκπρόσωπος της ιταλικής κυβερνήσεως υπογράμμισε το γεγονός ότι σύμφωνα με τις οδηγίες, ορισμένες εξουσίες επιφυλάσσονται στις εθνικές αρχές. Μία από τις εξουσίες αυτές είναι η απαίτηση εγγραφής στον επαγγελματικό σύλλογο. Κατά την άποψη της ιταλικής κυβερνήσεως, το Δικαστήριο δεν πρέπει να αναγνωρίσει σε οδηγία αποτέλεσμα τέτοιο ώστε να καθίστανται ανενεργείς διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που είναι σύμφωνες προς την οδηγία, μεταξύ δε των διατάξεων αυτών θεωρείται ότι περιλαμβάνεται και η εγγραφή σε επαγγελματικό σύλλογο. Επι-

πλέον προβάλλεται ότι στην προκειμένη περίπτωση, ο Rienks δεν θα έπρεπε να χορηγήσει την ιατρική συνταγή κατά παράβαση της εθνικής νομοθεσίας, αλλά θα έπρεπε να προσφύγει σε διοικητικό δικαστήριο για την επίλυση της διαφοράς. Εφόσον ενήργησε όπως ενήργησε, πρέπει να υποστεί τις συνέπειες.

Σύμφωνα με την απόφαση *Auer,* η παράλειψη εγγραφής δεν μπορεί να εμποδίσει κτηνίατρο να ασκήσει το επάγγελμά του ούτε μπορεί να δικαιολογήσει ποινική δίωξη στηριζόμενη στη μη εγγραφή, όταν η εγγραφή αυτή αποκλείστηκε κατά παράβαση των αρχών του κοινοτικού δικαίου.

Η ιταλική κυβέρνηση υποστήριξε τέλος, και αυτό ίσως αποτελεί τον πυρήνα του προβλήματος, ότι η απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στην υπόθεση Auer δεν απαντά σε κανένα από τα ζητήματα που ανακύπτουν εν προκειμένω και τα οποία πρέπει να επιλυθούν.

Το Δικαστήριο έκανε εν προκειμένω δεκτή την άποψη της ιταλικής κυβερνήσεως ότι στα κράτη μέλη έχουν ανατεθεί καθήκοντα επιτηρήσεως, διασαφήνισε όμως ότι ο ρόλος αυτός δεν είναι δυνατό να ασκείται κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς τις αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Όσον αφορά τον τελευταίο ισχυρισμό, έχω αντίθετη άποψη. Όπως γίνεται ρητά δεκτό με την απόφαση στην υπόθεση *Auer,* βάσει των αρχών που διατύπωσε το Δικαστήριο με την απόφαση *Ratti* και πιο πρόσφατα με την υπόθεση *Becker,* οι εν λόγω οδηγίες επιβάλλουν στα κράτη μέλη υποχρεώσεις οι οποίες, κατά το μέτρο που αφορούν την προκειμένη περίπτωση, είναι σαφείς, συγκεκριμένες και ανεπιφύλακτες και δεν αφήνουν περιθώρια για εκτιμήσεις κατά διακριτική ευχέρεια. Συνεπώς, ο ιδιώτης μπορεί να επικαλείται τις διατάξεις των οδηγιών αυτών κατά κράτους μέλους το οποίο παρέλειψε να τις θέσει σε εφαρμογή κατά παράβαση των υποχρεώσεών του.

Έστω και αν μία οδηγία δεν μπορεί να καταστήσει ανενεργούς τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που είναι ασυμβίβαστες προς αυτή, εμποδίζει εντούτοις κράτος μέλος να λάβει μέτρα που έρχονται σε αντίθεση προς τους κοινοτικούς κανόνες που αυτό έπρεπε να θέσει σε εφαρμογή. Αυτό δεν συνεπάγεται σε καμία περίπτωση ότι τα αποτελέσματα μιας οδηγίας που δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή επεκτείνονται πέρα από τα κανονικά τους όρια. Αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της ιταλικής κυβερνήσεως, αυτό δεν θίγει την εθνική νομοθεσία που είναι σύμφωνη προς την οδηγία.

Στην απόφαση *Auer,* το Δικαστήριο διασαφηνίζει ότι ένας επαγγελματικός σύλλογος δεν μπορεί βάσιμα να αρνηθεί την εγγραφή στο επαγγελματικό μητρώο ενός κτηνιάτρου ο οποίος κατέχει τους κατάλληλους τίτλους. Το Δικαστήριο δέχεται ρητά ότι κτηνίατρος κάτοχος ενός των τίτλων που απαριθμούνται στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026 έχει το δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμά του σε άλλο κράτος μέλος εφόσον προσκομίσει βεβαίωση που πιστοποιεί ότι το δίπλωμά του είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του άρθρου 1 της οδηγίας 78/1027.

Το γεγονός ότι ο Rienks, ενεργώντας όπως ενήργησε, παρέβη την εθνική νομοθεσία, δεν του στερεί το έννομο συμφέρον στην έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί του υποβληθέντος ερωτήματος ούτε επιδρά στην απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα αυτό.

Βεβαίωση εκδοθείσα στις 11 Μαΐου 1981 από το ολλανδικό υπουργείο παιδείας και επιστημών, την οποία προσκόμισε ο Rienks, πιστοποιεί ότι το δίπλωμα του Rienks είναι σύμφωνο με το άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027.

Βάσει του γεγονότος αυτού και βάσει της αποφάσεως που εξέδωσε το Δικαστήριο στην υπόθεση *Auer,* έχω την άποψη ότι η απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε το παραπέμπον δικαστήριο πρέπει να αναζητηθεί στην απόφαση επί της υποθέσεως *Auer* και ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι κράτος μέλος που δεν έθεσε εγκαίρως σε εφαρμογή τις οδηγίες 78/1026 και 78/1027 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, δεν μπορεί να επιβάλει ποινικές κυρώσεις σε υπήκοο άλλου κράτους μέλους ο οποίος είναι κάτοχος ενός των τίτλων που απαριθμούνται στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026 (στο μέτρο που ο τίτλος αυτός είναι σύμφωνος με τις διατάξεις του άρθρου 1 της οδηγίας 78/1027) λόγω του ότι ο υπήκοος αυτός προέβη σε ενέργεια στην οποία μπορεί να προβεί νόμιμα μόνο πρόσωπο εγγεγραμμένο στον οικείο επαγγελματικό σύλλογο, όταν ο υπήκοος αυτός δεν είναι εγγεγραμμένος μόνο διότι το πρώτο κράτος μέλος δεν έθεσε σε εφαρμογή τις οδηγίες εντός των προβλεπομένων προθεσμιών.

Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι αναγκαίο να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα. Κατά την άποψή μου, η αρμόδια αρχή οφείλει πάντως, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, να εγγράψει στον επαγγελματικό σύλλογο κτηνίατρο κάτοχο των διπλωμάτων που πληρούν τις προϋποθέσεις των δύο οδηγιών.

Κατά την άποψή μου, στο εθνικό δικαστήριο που επελήφθη της διαφοράς, στα πλαίσια της οποίας υποβλήθηκε η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, απόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων του Rienks. Η ιταλική κυβέρνηση και η Επιτροπή φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν.